

С Т А Н О В И Щ Е

**на дисертационния труд за придобиване на ОНС „Доктор” в
професионално направление 7.6. Спорт, докторска програма
„Теория и методология на спортната наука”
към НСА „В.Левски”, София**

**Тема на дисертационния труд: „Социално-психологични и
физиологични фактори при обучението на студентите в курсовете
по „Снежни спортове”**

**Автор: МИЛЕНА НИКОЛОВА ЗДРАВЧЕВА – докторант с редовна
форма на обучение към катедра „Снежни спортове”**

**Научен ръководител: доц. Кръстьо Тодоров Згуровски, доктор
Становище от: проф. Димитър Атанасов Димитров, ДН, преподавател
в Лесотехнически университет - София**

Представеният за оценка и формиране на научно становище труд е в обем от сто и двадесет страници. От тях 59 са в първа глава „Литературен обзор на проблема”. Същата включва проблемите на общата характеристика и ролята на ски спорта, традициите му у нас и в чужбина, някои въпроси на уменията и безопасността при зимни условия в планината; екологичното възпитание и извеждане на най-значимите фактори (социални, психологични и морфо-функционални), влияещи на ефективността на обучението. Първа глава завършва с „Постановка на проблема и хипотеза на изследването”. В много голям и изчерпателен обем са засегнати въпросите на безопасността в условията на високата планина, екологичното възпитание, видовете защитени територии в условията на ски курсовете на НСА, както и съдържанието на учебните програми за студентите от първи курс на НСА.

Темата има висока научна стойност на актуалност и практическа значимост, правилно е формулирана и обхваща третирия проблем.

Работната хипотеза на докторантката, изведена в края на първа глава е насочена към проследяване динамиката на социално-психологичните и физиологичните фактори, техният анализ и интерпретация, които дават стабилна основа за оптимизиране, усъвършенстване и практическо използване на учебните програми в курса по „Снежни спортове”.

Цялостната концепция на изследването е добре формулирана и дава ясна представа за насоките, задачите и бъдещите изследвания в докторантския труд.

Обемът на **първа глава** е изключително голям и е могло да се намали до общоприетите 25-35 страници, като се избегнат някои излишни постановки доизясняващи определени формите на социализиране и изграждане на отборен дух (що е Тимбилдийнг, ползата от него и др.), доуточняване на биологичния стрес и др.

От друга страна обогатяването на първа глава с допълнителни знания, дава възможност да се разбере същността на изследвания процес и обективното оценяване на проблемите на обучението по време на ски практиките.

В литературния обзор са използвани и цитирани петдесет автора на кирилица и двадесет на латиница, както и девет от УЕБ страницата на Интернет.

Подреждането им и наименованията са правилни, като в някои от тях не са посочени източниците, както и страниците на цитата в конкретния труд. Тези пропуски са незначителни и не засенчват богатството и съдържанието на теоретичната трактовка формираща първа глава.

Широко и доста умело се представят сведения за екологичното възпитание на студентите, проблемите на началното обучение, и факторите, които по литературни данни характеризират социологичните, психологичните и морфофункционалните качества на изследваните студенти. Интересни данни с висока научна достоверност са представени данни за наличието на методи и школи за обучение, при които отново по данни от теорията, са изведени четири типа, които под въздействието на околната среда, начина на живот, храненето и физическото въздействие формират т.н. мускулен, хранителен, мозъчен и дихателен морфологичен тип хора.

Първа глава завършва с трактовка на постановката на проблема, обект на настоящото изследване в който правилно са посочени причините и влиянието им върху формирането на различни психомоторни качества в студентите, като отговорност, отношение към другите участници и колектива и обществено значими качества неолходими в ежедневието на студентите.

В представената РАБОТНА ХИПОТЕЗА, докторантката правилно търси връзка между системата на обучение в зимните спортове със

студентите от НСА и формирането на редица положителни качества в тях. Потърсена е систематична връзка между социално-психологичните и физиологичните фактори оказващи влияние на индивида и съдържанието на учебните програми.

Втора глава, коректно разглежда задачите, методите и организацията на изследването.

Личи, че авторката се е съобразила с предложените от рецензентите при вътрешната защита формулирования на текста, третиращ целта и задачите на изследването и ги е корегирала в крайния екземпляр. В крайна сметка поставените задачи пред изследването напълно съвпадат с темата възприета от докторантката и нейния научен ръководител доц. Кръстьо Згуровски, доктор и предполага по-нататъшно коректно изследване и интерпретиране на получените резултати.

Трета глава, основна в докторантския труд третира въпросите свързани с определяне етапите на възпитателната дейност със студентите, анкетно проучване становището на студентите за качеството и ползите от провежданите курсове на обучение в зимните спортове и анализ на резултатите от проведените тестове за установяване нивото на тревожност, и морфо-функционалните показатели за състоянието и физическото развитие на студентите участвали в зимния ски курс.

Изведените три етапа на възпитателното въздействие се базират предимно на опита на предишни автори и специалисти и са класифицирани като: АДАПТИВЕН, ОСНОВЕН и ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН в зависимост от продължителността на курса за обучение. Макар и доста субективен този подход може да се възприеме като ориентир за изследване промените в практикуващите студенти по време на учебната практика, но е имало възможност тези промени да се свържат с подходящи физиологически показатели, макар и продължителността на курса да не дава достатъчна достоверност в тези промени.

Проучванията на мненията на студентите за предварителната нагласа към курса на обучение, поносимостта спрямо физическите натоварвания, компетентността на инструкторите и преподавателите и др. са правилно подбрани и регистрират висока достоверност, тъй като повече от 90% от мненията са в полза на зададената теоретична постановка на дисертацията от страна на докторантката.

Резултатите от проведените тестове за установяване нивото на „тревожност“ всред студентите са обработени с помощта на вариационния анализ. По-долу (стр.96) се посочват използването на критерия Стюдънт и Уилкоксън. В същото време на стр. 67, т. 7 при посочване на използваните статистически методи не е посочен нито един, а е било необходимо да се цитират всички с които е работено по време на тестиранията и обработката на получените резултати.

Тъй като извеждането на факторите на успеваемостта по данни от анкетните протоколи има доста субективен характер, считам за необходимо да обърна внимание на докторантката в бъдещите изследвания при творческото ѝ издигане в иерархията на спорта да използва значително по-точния факторен анализ, който е основан на доста по-прецизна математическа обработка на данните.

Становището ми е, че докторантката е извела ясна концепция на изследването, хронологично проследява редица социални-психологични и физиологични фактори, правилно е подбрала контингента от изследваните лица, а при статистическата обработка е имало възможност да се използват и други методи, като се има в предвид, че според представените приложения № 1 и 3, има достатъчно показатели (съответно 22,20 и 20), които биха дали много по-богат материал за интерпретиране.

Докторантката М. Здравчева е извела на основание направените изследвания девет извода. Те отговарят на поставената цел и задачи в глава втора и дават ясна представа за качеството на провежданите обучителни ски курсове в НСА.

Дадените три препоръки дават насока за бъдещата научно-изследователска работа, която докторантката счита за полезна, за подобряване качеството на провежданите ски-курсове със студентите на НСА.

Цялостно трудът е онагледен с 46 фигури и 18 таблици, които напълно оформят и онагледяват изследователския и теоретичен подход при представянето на доктората.

Заключение.

Представеният за становище докторски труд на Милена Николова Здравкова показва, че тя достатъчно добре се справя с изискванията за написване на материал с подобна научна стойност, борави с обема от научни публикации, правилно ги интерпретира и използва, за да поясни

или докаже дадени свои виждания и концепцията на докторантския труд.

Малките забележки които посочих имат за цел да дадат на докторантката възможност да се насочи към решаване на този и подобни други научни проблеми, с още по-голямо внимание при разработването и решаването на редица научно-приложни проблеми, както на учебните практики така и на въпроси свързани с теорията и методиката на зимните спортове.

Докторският труд представлява напълно оформен научно и стилово, самостоятелно разработен труд с високи положителни качества, приложим в практиката и отговарящи на всички изисквания по отношение на трудове с подобен характер.

Всичко това ми дава основание да оценя на високо ниво разработката, използваните методи, обработката на резултатите и крайни изводи и да препоръчам на Уважаемата научна комисия да удостои със званието „Доктор” в професионално направление 7.6. Спорт, Милена Николова Здравкова.

Становището е представено от:

Проф. Д. А. Димитров, ДН

София, 18, 11, 2019 г.